

Um fylgdarlaus flóttabörn

Fylgdarlaus flóttabörn eru þau börn sem koma til landsins án forsjármanna sinna (s.s. foreldra). Börn eru skilgreind einstaklingar undir 18 ára. Langflest fylgdarlaus börn eru drengir 14 – 17 ára, sem hafa verið mismunandi lengi á leiðinni frá sínu heimalandi – oftast nokkra mánuði. Útlendingastofnun fer með málefni einstaklinga sem óska eftir alþjóðlegri vernd sbr. lög um útlendinga nr. 96/2002 og gilda sérstakar reglur um meðferð mála fylgdarlausra barna. Þegar um er að ræða einstaklinga undir 18 ára gilda ákvæði barnaverndarlaga nr. 80/2002 og ber barnaverndarnefnd að tryggja viðeigandi úrræði, s.s. búsetu, menntun, tómstundir og fjárhagslegan stuðning. Börn geta dvalið í móttökustöð á vegum Útlendingastofnunar fyrst um sinn meðan mál þeirra eru til vinnslu. Fram fer heildstætt mat sérfræðinga á stöðu barnsins m.t.t. reynslu, áfalla og andlegs þroska, auk læknisskoðunar. Barni er skipaður tilsjónaraðili sem er því til stuðnings en jafnframt hefst leit að fjölskyldu sem er tilbúin til að taka á móti barninu til dvalar um lengri eða skemmri tíma.

Í þeim tilvikum sem barni er veitt alþjóðleg vernd eða dvalarleyfi á Íslandi ákveður Barnaverndarstofa hvaða barnaverndarnefnd tekur við forsjá barnsins og fer með málefni þess, þ.m.t. ráðstöfun barns í fóstur eða aðra vistun. Er þá gert ráð fyrir að þau dvelji á heimili vistforeldra eða fósturforeldra til sjálfræðisaldurs, þ.e. 18 ára. Mögulegt er að framlengja vistun til 20 ára aldurs.

Áhugasamir um að taka slík börn að sér geta sótt um að verða annað hvort fósturforeldrar eða vistforeldrar. Vistforeldrar eru þeir sem taka börn til skamms tíma þ.e. í allt að 3 mánuði en fósturforeldrar eru þeir sem eru tilbúnir til að taka börn til lengri tíma. Þeir sem ætla að verða fósturforeldrar þurfa að sækja sérstaklega um það og fara á námskeið til að undirbúa sig fyrir hlutverkið (sjá nánar á www.bvs.is)

Þeir sem vilja eingöngu gerast vistforeldrar fara í samvinnu við starfsfólk barnaverndarnefnda sem leiða þá áfram til undirbúnings. Vistforeldrar geta síðan ákveðið hvort að þeir vilji sækja um að verða fósturforeldrar.

Til stendur að allir sem taka að sér fylgdarlaus börn fái undirbúning sem lýtur sérstaklega að því verkefni.

Greiðslur til vistforeldra eru samningsatriði við viðkomandi barnaverndarnefnd. Viðmið um lágmarksgreiðslur vegna barna í fóstri er að finna í reglugerð nr. 858/2013 (sjá á www.bvs.is).

Kröfur til vistforeldra og fósturforeldra:

Skilyrði er að á heimilinu sé sérherbergi til reiðu. Nauðsynlegt er að vist- og fósturforeldrar hafi sveigjanlegan vinnutíma, sérstaklega í upphafi dvalar. Æskilegt er einnig að um sé að ræða hjón eða sambýlisfólk. Þá er mikilvægt að eigin börn vist- og fósturforeldra séu tilbúin til að takast á við þetta nýja hlutverk fjölskyldunnar.

Fósturforeldrar og vistforeldrar þurfa að búa yfir almennri foreldrahæfni en auk þess að hafa getu til að:

- veita góða umsjá, setta sig við takmarkaðar upplýsingar um bakgrunn barnsins og að geta tekist á við barn með alvarleg áföll að baki.
- veita öryggi, halda skýrum ramma og setja mörk, en einnig vera sveigjanlegir og geta mætt barni þar sem það er stöð.
- geta sýnt annarri menningu og lífsstíl umburðarlyndi og virðingu
- afla sér þekkingar á menningu barnsins, trú og hefðum og virða og styðja barnið til aukins félagsþroska og aðlögunar að samfélaginu.